

SA BUKA TE ESITA **Sa Vinabakala**

Sa buka hie si na vivineina sa tinoa tanisa keke barikaleqe varane sapu ta pozae Esita. Esita si koa koasa totošo sapu koa baṇara se Zekisi, pa popoa Pesia podalae pa made gogoto vesu ṇavulu lima vuaheni meke kamo la gua pa made gogoto onomo ṇavulu lima vuaheni sipu lopu ele podo se Zisu Karisito.

Pa totošo asa si soku sari na kana tadi na tie Izireli sapu hiva va matei si arini. Esita si tataru ni sari na turaṇana pa Izireli, meke be guana tava mate si asa, ba podekia sa pude va sarei sari na tie Izireli koari na dia kana. Sa vivineina sa buka hie si na vina balabalana sa totošo sapu harupi Tamasa koari na dia kana meke ta pozae sa rane, “Sa Inevaṇa Purimi.” Korapa kopu nia ri na tie Izireli sa totošo hie kamo tu pa rane ṇinoroi.

Sari na Nati Pinaḡapaḡahana sa Buka

Tava kalaho se Esita. Hinia 1:1 kamo hinia 2:23
Binalabala te Hamani pude va matea se Mod-
ekae. Hinia 3:1 kamo hinia 5:14

Tava mate se Hamani. Hinia 6:1 kamo hinia
7:10

Tava kilasa sari na kana koari na tie Ziu. Hinia
8:1 kamo hinia 10:3

*Va Gore Pania Zekisi sa Baṇara se Vasiti sa
Kalaho*

¹⁻² Koa nati banara se Zekisi koasa popoa Pesia koari ka keke gogoto hiokona zuapa pinaqaha popoa, podalae tu pa Idia meke kamo la gua pa Itiopia. Sa nana nati vasileana lavata si ta pozae Susa, vasina tu si koa sa nana habotwana banara.*

³ Pa vuaheni vina neta sipu koa banara si asa, si tavetia sa si keke inevana nomana tadi na nana tie tavetavete. Sari na koimata na tie nomadi pa qinavuna, meke sari na koimata pa vinaripera pa Pesia meke pa Media si somana tugo koasa inevana asa, meke gua tugo sari na palabatu pu kopu koari hopeke qinavuna koari na pinaqaha popoa. ⁴ Koari ka onomo sidara tanisa inevana lavata hie si vata dogoro ni sa koari na tie sa banara sari na nana tinagotago arilaedi pa nana binanara, meke sa nana vina lavata soti pa tinoa binanara.

⁵ Sipu beto sari na nana vina dodogoro pa tie, meke va dogoro ni sa sari na nana tinagotago, si ruvati sa sari na tien sa vasileana nomana pa Susa, sari na habahuala na tie tagotago. Padana keke vuiki si henahena si arini koasa inevana pu ta tavete pa korapana sa pavasa pa sadana sa vetu banara. ⁶ Sa vasina varivarigarana, si tava sarie poko lineni buma meke keoro, meke ta pusie keke resi poko pepolo soto la koari na rini siliva koari na dedegere patu saripu ta tavete pa mabolo keoro. Sari na habohabotwana si ta tavetavetae qolo na siliva meke sa pavasa si ta tavetae patu mabolo keoro, meke sari na patu arilaedi sapu ta pozae pelisipara, meke na kala

* **1:1-2** Ezr 4:6

tanisa si zinara. Meke na davi nedaladi na patu buma si somana tavetavete nia.* ⁷ Va hihia i rini sari na napo koari na sisiovona qolo. Sari na sisiovona hire si lopu vari kekenonoi. Qetugetu sisigiti sa banara sipu napoi rini sari na kolo vaeni tadi na banara. ⁸ Loke vinabetona sa ninaponapo tavetia rini pa totona asa, sina ele tozi va bakala la nia sa banara koari nana nabulu, pude tozi va avoso ni sari doduru tie pude kaqu naponapo valeana si arini. Be hiva napo va soku, babe naponapo vasinahite si madi lulia gua sapu hiva nia rini.

⁹ Pa korapana sa vetu banara si tava namanama tugo si keke inevana pu va namanama nia sa Kalaho Vasiti pude tadi na barikaleqe pu koa vasina.

¹⁰ Koasa rane vina zuapa ranena sa inevana, qetugetu sa banara meke naponapo sisigiti si asa. Ke tioko varigara ni sa sari ka zuapa nana koimata saripu nana nabulu soti: Mehumani, Bizata, Habona, Bikitana, Abagata, Zeta, meke Kakasa. ¹¹ Garuni sa banara sari kasa nana nabulu soti hire pude tura na mae nia koasa se Vasiti sa kalaho. Kaqu va sagea sa sari na nana poko vinasari meke sa nana toropae kalaho, meke tiqe mae koasa banara. Vasiti sa kalaho si keke barikaleqe tolavaena, gua asa ke hiva nia sa banara pude la vata dogoro pule nia si asa gua, meke gua tugo koari na nana baere meke koari na tie saripu ta ruvatadi koasa inevana asa.

¹² Ba sipu la kamo koasa kalaho sa inavosona sa

* **1:6** Patu turquoise pa zinama vaka. Turquoise si na kala tanisa kolo hokara vasina koa sa avasa tata pa nusa pa totona nina sa rimata.

rinuvata, si korona se Vasiti. Bugoro sisigiti sa baṇara, sapu lopu va tabea sa kalaho sa nana zinama.

¹³ Pa hahanana tanisa baṇara si hoke ta nanasa sari nana tie, na tie tumatumaedi pa tinarae pa qavuna, sapu nasa si kote boka tavetia sa koari na ginuguadi kaiqa hahanana sapu gua pu evania sa kalaho koasa baṇara, gua. ¹⁴ Sari na tie saripu hoke nanasi sa baṇara sina nana tie tumatumaedi, sapu hoke boka olaṇi sari na ninanasa tadi na baṇara gua pu hiva ni sa koari na baṇara pa kalina sa tinarae. Ke hire sari na ṇati tie tanisa pu ululu hola ni sari na palabatu na tie tumatumaedi pu nanasi sa: Kasena, Seta, Adamata, Tasisi, Meresi, meke Memukana. Ka zuapa tie arilaedi hire si na tie pa popoa Pesia meke Media, meke arini tugo hire si tuqedi sari na tuturuana arilaedi tanisa baṇara, pa nana binaṇara. ¹⁵ Meke zama la i sa baṇara si arini, “Arau, baṇara Zekisi si garunudi sari na qua nabulu pude la tozi nia se Vasiti sa kalaho pude mae, ba korona sa kalaho; lopu hiva va tabea sa sa qua zinama. Ke na sa si kote tavete nia gita sa kalaho pa nada tinarae koasa ginugua sapu korona sa kalaho?”

¹⁶ Zama se Memukana koasa baṇara meke koari na nabulu tanisa, “Ta zutu se Vasiti sa kalaho sina tavete va kaleana si asa meke sea si asa, lopu koasa baṇara eke mo, ba koari na palabatu nomadi, meke koasa butubutu tinoni pa mua binaṇara. ¹⁷ Doduru barikaleqe koasa binaṇara hie si kaqu podalae dono va gorei rini sari na dia palabatu totošo avosia rini gua sapu tavetia sa kalaho. Kote zama sari doduru tie,

‘Baṇara Zekisi si tiokia se Vasiti sa kalaho pude mae koasa, ba korona si asa,’ gua. ¹⁸ Totoso avosia rina barikalege tadi na butubutu pu tave-tavete koasa binaṇara pa Pesia meke Media gua sapu evaṇia sa kalaho, si kote zama nia tugo rini koari na dia palabatu sipu lopu ele boṇi sa popoa. Kaqu podalae sa hahanana pa kasia popoa sapu loke pinamaṇa koari na dia palabatu, meke sari na palabatu si kaqu bugoro ni sari na dia barikalege. ¹⁹ Baṇara ululumu, mamu tavetia keke tinarae arilaena pude va avoso ni sari doduru tie, sapu se Vasiti sa kalaho si lopu keke totoso pule si kaqu ta dogoro koasa baṇara. Sa mua tinarae pu ta kuberena hie si kaqu ta kubere koasa tinarae pa Pesia meke pa Media pude lopu kaqu ta hobe pule. Mamu vala nia pa keke votiki barikalege sa tuturuana kalaho. ²⁰ Pana ta gilana sa mua kinubekubere pa doduruna sa mua binaṇara, pude sari doduru barikalege si kaqu tataru ni sari na dia palabatu, pa dia pinamaṇa, be tagotagodi babe habahualadi.”

²¹ Va egoa sa baṇara meke sari na nana tie tumatumaē pa kalina sa tinarae pa qavuna sa binabalala asa, gua sapu balabala ia e Memukana.

²² Va garunu la nia sa baṇara koari na hopeke qinavuna hitekedi pa pinaqaha popoa sa inavoso asa. Ta kubere pa hopeke vinekala, pude sari doduru palabatu si kaqu na batuna sa kinoa tatamana. Meke kaqu ta luli sari na dia zinama gua pu ta vizata koasa palabatu.

Esita si Ta Evan̄ae na Kalaho

¹ Hola kaiqa rane sipu ele ibu sa nana binugoro sa baṇara koasa guguana sapu tavetia Vasiti sa kalaho, meke sa nana kinukiti la koa sa, ² si mae sari kaiqa nana tie tumatumaedi pu varitokae koe Zekisi sa baṇara, meke zama guahe si arini, “Leana be podekia agoi na baṇara pude hatai kaiqa vineki pu lopu koa turana tie. ³ Mamu vala ni inavoso sari hopeke pinaqaha popoa pa mua binaṇara pa hopeke puku qinavuna pude kaqu turana mae ni koa agoi sari hopeke vineki tolavaedi koa sa nati vasileana pa Susa. Pude mae sari na vineki vaqura hire kote ta kopue koe Heqai, sa koimata pu kopu ni sari na barikaleqe tanisa baṇara. Pana mae sari na vineki hire si kaqu ta kopue valeana si arini meke ta vala sari na meresena pude dono lea meke tolavaedi si arini. ⁴ Mamu vizatia si keke barikaleqe koari kasa hire, pude na kalaho vaqura hobe se Vasiti sa kalaho,” gua si arini.

Va egoa sa baṇara sa binalabala asa, meke podalae tavete lulia sa.

⁵ Koasa nati popoa pa Susa koa nana si keke tie pozana sa si e Modekae, na tie Ziu si asa, tuna e Zaira, vura maena pa tututi te Benisimane, na vuluvuluna koasa butubutu Kisi meke Simei.

⁶ Totoso ta raovo taloa pa Zerusalema sa baṇara Ziuda, se Zehoiakini koe Nebukaneza sa baṇara pa Babiloni, si ta vagi turanae se Modekae koari kaiqa tie ta raovodi.* ⁷ Koanana pa totoso asa si keke tasina karokarovo sapu e Esita, pozana sa si e Hadasa pa zinama Hiburu. Na vineki tolavaena

* 2:6 2 Baṇ 24:10-16; 2 Koron 36:10

meke noma vari nonoina tinina. Pausia Mod-
ekae sa vineki hie totona mate sari tiatamana,
ke poza nia tuna soti sa si asa.

⁸ Totona tava ene la sa inavoso tanisa banara
si ta turana mae pa nati vasileana pa Susa sari
na vineki, meke somanae koa ri na vineki hire
se Esita. Ta kopue sari na vineki hire meke se
Esita pa vetu banara pa kinopu te Heqai. ⁹ Qetu
nia Heqai se Esita, koa gua koasa nana tinolava.
Ta kopue sisigiti sa nana tinolava e Esita, ta poni
oela si asa tana nuzapa tini, meke ta kopue gua
tugo pa ginani arilaedi. Sa vasina pu koa se Esita
si keke vasina leleana hola, na vasina sapu hoke
veko ni rini sari na barikaleqe. Koasa vasina asa
si koadia si ka zuapa vineki ta vizatadi pu kopu
nia se Esita.

¹⁰ Koasa kinopu meke tinarae te Modekae sapu
tozi nia sa se Esita, si kopu ni e Esita si hire, pude
lopu ta gilana koa ri na tie, sapu tie Ziu si asa.

¹¹ Doduru rane si ene vilora mo se Modekae
pa sadana sa vetu vasina koa sari na barikaleqe,
sina hiva gilania sa, sapu vegua sa tinoa te Esita.

¹² Padana keke vuaheni si hoke ta tavete sari
na tini tadi na barikaleqe pude ta kopue sa
dia tinolava pa tinidia. Mono ni oela, henia
kaiqa lumu humana lea meke keke votiki oela
humana lea pule si hoke ta nuzapae pa tinidia
pa korapana onomo sidara. Sipu beto sa tinavete
gua asa, si ta garunu sari na vineki pude hopeke
la vata dogoro ni koe Zekisi sa banara. ¹³ Pude
kamo sa totona vata dogoro koasa banara sari
na vineki hire, kaqu taluarae si arini pa vasina
pu koa si arini, meke kaqu la koa pa vetu
banara, va sagei rini sari na dia poko gua sapu

okoro va sage i rini. ¹⁴ Kaqu la koasa banara sari na vineki hire pana veluvelu, meke pana munumunu koivugona si kote la turana pule ni rini, meke la koa pule pa keke vasina pule vasina kote ta kopue koasa keke tie kopu sapu ta pozae Sasagazi na keke palabatu sapu hoke kopu ni sari na barikaleqe tana banara. Lopu kaqu ta dogoro pule la koasa banara sa barikaleqe, osolae qetu nia meke ta tioko sa pozana pude pule la koasa banara si asa.

¹⁵⁻¹⁶ E Esita hie si na tuna Abihaili na tasina karokarovo e Modekae sapu pausuna si asa, meke poza nia tuna sa si asa. Hoke getugetu sisigiti nia rina tie se Esita pude dogoria si asa. Kamo tugo sa totošo tanisa pude la vata dogoro si asa koasa banara pa korapana sa vina zuapa vuahenina sa binaara te Zekisi pa korapana vina manege puta sidara, na sidara Tebeti.

Ego, sipu kamo tugo sa totošo te Esita pude la vata dogoro si asa koasa banara, si va sagei Esita sari na nana poko gua sapu goto koasa, gua sapu ele tozi nia e Heqai pude taveti, meke ta turana la se Esita koasa banara.

¹⁷ Okoro hola nia sa banara se Esita, hola ni sari kaiqa barikaleqe pule, meke va qetua sa sa banara meke tataru nia sa si asa hola ni sari doduru barikaleqe pule. Koasa ginugua asa si va hake nia toropae kalaho sa se Esita pude na hinobena se Vasiti sa kalaho. ¹⁸ Meke tavetia sa banara si keke inevana lavata koasa nana vina lavatana e Esita, meke ruvati sa banara sari doduru nana tie tavetavete na palabatu pa qavuna. Koasa rane tugo asa si tava gilana koa rina tie sapu sa rane asa sina rane sapu kaqu

magogoso sari doduru tie pa tinavete, meke gua tugo sari na baṇara. Pa totona tugo asa si ta poni koari na tie sari na vinariponi mae guadi koe Zekisi sa baṇara.

Harupia Modekae sa Tinoa tanisa Baṇara

¹⁹ Koasa totona asa si varigara pule sari na barikaleqe tanisa baṇara, meke se Modekae si habotu pa sasadana sa vetu baṇara sina palabatu si asa koa ri na tinavete pa vetu baṇara.

²⁰ Korapa kopu nia e Esita sa zinama te Modekae, meke lopu vata gilana pule nia se Esita koari na tie, sapu na vineki Ziu si asa. Va tabea Esita sa zinama tanisa gua sapu hoke tavetia sa podalae tu totona hitekena meke kamoā kamahire. *

²¹ Totono korapa habotu e Modekae pa sadana sa vetu baṇara, Bikitana meke e Teresi, karua tie varipera kopuna sa sasada sapu nuquru la gua koari na lose baṇara, si ta naziri sisigiti nia ri karua sa baṇara pude va matea gana gua.

²² Avoso gilania Modekae sa tinasuna hie, ke tozi va avoso nia sa sa Kalaho Esita. Ke vata gilana nia tugo e Esita sa ginugua hie koasa baṇara, sina ele gilania meke dogoria e Modekae sa tinasuna hie. ²³ Ta viliti sa ginugua hie meke ta gilana sapu hinokara tugo si asa sapu hiva va matea ri karua sa baṇara, gua. Ke tava mate sari karua tie hire koasa vasina huqihugiana. Ke va turua sa baṇara, sapu sa minate hie si kaqu ta kubere gore si asa pude ta kopue koari na buka vivineidi ri na baṇara.

* **2:20** Poza nia tamana sa se Modekae, sina pausia sa podalae koburuna.

3

*Tavetia Hamani sa Nana Hiniva pude
Nonovali sari na Tie Ziu*

¹ Hola kaiqa rane si va turua Zekisi sa baṇara se Hamani pude na palabatu pa Qinavuna. Hamani sina tuna e Hamedata, vura mae pa butubutu baṇara te Aqaqa.* ² Va vuraia sa baṇara si keke tinarae meke ta tozi vurae koa ri na ṇati palabatu pa tinavete pude kaqu va dogoro nia rini sa dia pinamaṇa meke kokotuṇu nia rini se Hamani. Ke sari doduru nana tie tavetavete sa baṇara si va lavatia rini meke vala nia rini sa dia pinamaṇa koasa. E Modekae mo si korona pude tavetia gua sapu va turua sa baṇara, korona kokotuṇu nia sa se Hamani. ³ Hopeke rane kaiqa ri na tie tavetavete pa vetu baṇara si nanasia rini se Modekae sapu na vegua ke lopu hiva lulia sa gua sapu zama nia sa baṇara. ⁴ Podeke sisigitia ri na tie tavetavete tanisa baṇara pude tozi nia se Modekae pude kaqu hobeia sa nana binalabala pude kaqu todoṇo nia sa se Hamani. Korona va talina la i Modekae si arini. Zama se Modekae, “Arau si na tie Ziu, meke lopu kaqu kokotuṇu nia rau se Hamani.” Ke tozi nia rini se Hamani pude doṇo gilania gua sapu kaqu tavetia sa koasa guguaṇa sapu tavetia e Modekae. ⁵ Bugoro sisigiti se Hamani totoṇo gilania sa sapu lopu hiva todoṇo nia na kokotuṇu nia e Modekae si asa. ⁶ Totoso gilania Hamani sapu na tie Ziu se Modekae, si hata ia pule e Hamani si keke sirana pude kaqu va kilasia sa se Modekae, meke gua

* **3:1** Sa butubutu Amaleki sina kana tadi na tie Ziu. Mi tiroa Ekd 17:8-16; Diut 25:17-19.

tugo pude kaqu tava mate beto sari doduru tie Ziu pa korapana sa binaṇara pa Pesia.

⁷ Koa ri ka hiokona puta vuahenina sa binaṇara te Zekisi, pa korapana sa sidara kekenu, sapu ta pozae Nisani pude kaqu ta vizata si keke rane meke na sidara pude ta tavete sa binalabala gua sapu hiva nia e Hamani. Ke sa vinizata pa totozo vizavizata asa si pa rane vina manege neta pa vina hiokona puta sidara, na sidara Ada. Na “purimi” si poza nia rini sa hahanana vizavizata sapu tavetavete nia Hamani.

⁸ Beto asa si zama se Hamani koe Zekisi sa baṇara, “Koadia si kaiṇa tie pu korapa koa pa ninae ia ka ia pa mua binaṇara. Sari na dia hahanana si votivotikaedi, meke lopu luli rini sari na tinarae gua sapu va turui agoi. Ke gua asa, lopu leana koa goi pude va malumi pude gua asa, meke lopu va kilasi goi si arini koari na dia sineke tinarae,” gua se Hamani. ⁹ “Be guana qetu nia sa baṇara si mamu vala nia pule si keke mua tinarae ninirana pude sari doduru tie hire si kaqu tava mate beto. Be guana va egoa goi sa binalabala hie, kaqu vekoa rau hola nia neta gogoto made navulu tina kilo mamatana sa siliva koasa kinopuna sa poata pa mua binaṇara pude ta tavetavetae,” gua se Hamani.*

¹⁰ Ego, totozo hiva va turua sa baṇara si keke tinarae vaqurana si hoke va noti la nia sa pa pepa sa nana rinī sapu koa ia sa vina gilagilana tanisa pude bakala koari na tinoni sapu sa inavoso asa

* **3:9** Sa poata hie si kote vagia sa koari na tie matedi.

sina nana tinarae soti meke koa ia tugo nana niniranira si asa.

Ke va gorea sa banara sa nana rini meke vala nia sa koe Hamani sa kana tadi na tie Ziu, Hamani sapu na tuna Hamedata sapu vura maena pa butubutu banara te Aqaqa. ¹¹ Meke zama sa banara, “Sari doduru tie meke sari na dia poata si tamugoi, mamu tavetia gua sapu hiva tavetia agoi koa ri na tie sara,” gua sa banara.

¹² Meke sipu kamo sa vina manege neta rane pa sidara kekenu si tioko varigara ni Hamani sari doduru tie kubekubere tanisa banara, meke tozi vura la nia sa koa rini si keke tinarae ninirana meke kuberia rini, meke ta iliri la sa tinarae asa pa doduru vinekala pa binañara, meke ta garunu la si asa koari doduru koimata pa vinaripera, qavuna, meke sari na palabatu pa qinavuna pa hopeke pinaqapaqaha popoa. Sa tinarae asa si koa ia na vina gilagilana sa rini tanisa banara. Tava turu meke tava ninira, koasa pozana Zekisi sa banara sa tinarae asa.

¹³ Ta paleke vari likohae pa ninae vasina sa tinarae hie koari na tie haqala. Haqala la nia rini koa ri na puku qinavuna pa hopeke pinaqaha popoa, pa korapana sa kinopu te Zekisi sa banara. Sa tinarae hie si koa ia zinama sapu pa vina manege neta rane koasa sidara Ada, sari doduru tie Ziu, sari na tie koadi na tie vaquradi, barikaleqe na koburu si kaqu tava mate beto pa totonona asa. Kaqu tava eoño, meke sari na dia tinagotago si kaqu ta vagi palae koa rini meke lopu kaqu koa sa tataru koa rini. ¹⁴ Sa tinarae hie si kaqu tava gilana koa ri hopeke puku qinavuna

koari na pinaqaha popoa pa binaṇara pude kaqu va namanama beto si arini pude kamo sa totoṣo ta vizatana asa.

¹⁵ Sa ginarunu tanisa baṇara koasa nana tinarae hie si ta gilana koari na tinoni pa Susa, meke ta paleke la koari doduru pinaqaha popoa. Ke nunala meke lopu gilania ri na tie pa Susa gua meke ta kubere sa tinarae hie, ba habotu sari kara Hamani meke sa baṇara pude napo meke koa baere.

4

Tepaia Modekae sa Tinokae koe Esita

¹ Meke sipu avosia Modekae gua sapu kote ta evaṇa si kulusu nia sa sa ginugua asa, ke daku rikatia sa sa nana poko, binubinue eba pa batuna, na va sage poko baika si asa, pude vata dogoro nia sa nana tinalotana na vina madi koe Tamasa, meke topue ene si asa pa kokorapana sa popoa; na kabokabo ululae sisigiti si asa.

² Ba sipu mae kamo si asa pa sasadana sa vetu baṇara, si lopu nuquru. Lopu tava malumu si asa pude nuquru vasina be binubinue eba na va sage poko baika sa tie. ³ Meke koari doduru pinaqaha popoa pa korapana sa kinopu tanisa baṇara, vasina sapu kamo la meke ta avoso sa nana tinarae, si ta avoso sari na tinaruqogo na kinabokabo tadi na tie Ziu. Madi pa ginani si arini, va sage poko baika meke binubinue eba si arini.

⁴ Totoso mae tozi nia ri na barikaleqe nabulu meke sa palabatu kopu tadi na barikaleqe tanisa baṇara se Esita gua sapu ta evaṇa koe Modekae

si talotana se Esita. Va garunu lani e Esita si kaiqa poko arilaedi koe Modekae pude kaqu va sagei sa, hinobedi sari na poko kaleadi, ba korona se Modekae. ⁵ Tiokia Esita se Hatasi, keke ari kasa na koimata pa nana tie kopu. Garunia e Esita si asa pude la nanasia se Modekae sapu sa si ta evana koasa, meke na sa sa gugwana. ⁶ La se Hatasi la kamo sa se Modekae pa sasadana sa vetu banara. ⁷ Tozi va bakala beto nia Modekae koe Hatasi gua sapu ta evana, meke sa gugwana sa poata sapu ele va tatara nia e Hamani koasa banara pude kaqu tabara nia sa koasa qinavuna totooso tava mate beto sari na tie Ziu. ⁸ Vala nia e Modekae koe Hatasi si keke elo pepana sa tinarae sapu ta tavete pa doduruna pa nati popoa pa Susa, gugwadi sari na tie Ziu sapu kote tava mate beto. Garunia Modekae sa tie paleke inavoso hie pude paleke vala nia koe Esita meke kaqu va kalalasia tugo sa koasa kalaho. Tozi nia tugo Modekae sa tie paleke inavoso pude tepa ia se Esita pude la koa sa banara pude tepa ia sa tinokae pude tataru ni sari na turanana e Esita. ⁹ Tavetia Hatasi gua sapu ta garunu nia sa. ¹⁰ Va garunu pule la nia Kalaho Esita sa inavoso koe Modekae sapu zama guahe, ¹¹ “Be keke tie babe barikaleqe si la nuquru pa korapana sa vasina tanisa banara meke hiva dogoria sa banara, be guana lopu ta tioko paki si asa koa sa banara, sa tie asa si kaqu tava mate. Asa sa tinarae, meke doduru tie podalae koa ri na tie varitokae tanisa banara kamo tu koa ri na tie pa hopeke puku qinavuna si gilania. Kekeke mo sa sirana gua meke boka ta harupu sa tie pu nuquru

la. Be guana vagia sa baṇara sa nana kolu baṇara meke huhuku la nia sa koasa tie, si lopu kaqu tava mate si asa. Ele keke sidara hola gua kamahire sapu lopu ta tioko pude la koa sa baṇara si arau,” gua se Esita.

¹² Sipu vagia Modekae sa inavoso mae guana koe Esita, ¹³ si va garunu la nia Modekae sa vina balau hie, “Mamu lopu balabala ia agoi sapu telemu pa korapana sa binaṇara si kote ta harupu, sina koa si goi pa vetu baṇara. ¹⁴ Be koa noso meke lopu hite kulu si agoi koa sa ginugua hie, sa tinokae te Tamasa koa ri na tie Ziu si kote mae koari na votiki tie. Arini si kote ta harupu, ba agoi meke sari na tuna sa tamamu si kote tava mate. Lopu gilania gita, hokara tava habotu si agoi pude na kalaho, pude harupi tugo sari na tie Ziu,” gua se Modekae.

¹⁵ Meke sipu beto vagia sa meke tiroa sa sa inavoso mae gua koe Modekae, si va garunu pule la nia e Esita si keke hinobena sa inavoso, ¹⁶ “La pa Susa, mamu varigara ni sari doduru tie Ziu, mi madi na varavara toka nau. Mi lopu hena keke ginani, na napoa vasi kolo pa ṇeta rane meke boṇi. Sari na qua nabulu vineki meke arau ba kote tavete kekenono gua tugo sapu kote tavetia gamu. Pana beto sapu gua asa si kote la si arau meke dogoria sa baṇara. Gilania qua rau sapu lopu tava malumu pa tinarae tanisa baṇara pude la, ba kaqu tavetia rau. Be tava mate si arau ba leana mo,” gua se Esita.

¹⁷ Ke taluarae se Modekae, meke la tavetia sa gua sapu garunu nia Esita sa kalaho koa sa.

5

*Ruvati Esita sa kalaho sari Hamani meke
Zekisi sa Baṇara*

¹ Pa rane vina neta koasa nana kinoa madi, si va sagei e Esita sari nana poko kalaho, meke taluarae la si asa, meke turu pa pavasa pa korapana sa vetu baṇara. Turu tia la ia sa sa lose sapu koa ia sa habohabotuana baṇara. Habotu sa baṇara pa nana habotuana baṇara, tia la ia sa sa sasadana sa nuqunuquruana. ² Totoso dogoria sa se Esita sa kalaho turu pa pavasa, si qetu nia sa pude va malumia pude nuquru la koasa. Ke taṇinia sa pa limana sa kolu qolo meke huhuku la nia sa koasa. Meke ene sage la se Esita, meke tiqua sa sa batuna hokara sa kolu qolo tanisa baṇara. ³ “Kalaho Esita, na sa si guahe?” gua sa baṇara. “Tozi nau na sa si hiva nia goi pude kaqu poni igo rau, be sa kukuruna sa qua binaṇara ba kote poni nigo tugo rau.”

⁴ Olaṇa se Esita sa kalaho, “Qua baṇara, be guana qetu nia agoi, hiva nigo rau si agoi meke se Hamani pude mae koasa qua inevaṇa. Kohite boṇi sa inevaṇa asa pu tava namanama pude somana nia gamu kara.”

⁵ Tozi nia se Hamani sa baṇara pude tuturei mae pude somana koasa inevaṇa sapu tava namanama. Ke mae somana nia sa baṇara meke Hamani sa inevaṇa te Esita sa kalaho. ⁶ Totoso korapa napo vaeni sarini, si nanasia sa baṇara se Esita sa kalaho, “Tozi nau na sa si hiva nia agoi, meke gua sapu tepa ia goi koa arau si kaqu vagia goi. Be hiva nia goi sa kukuruna sa qua

binanara ba kote poni nigo tugo arau koa agoi,”
gua sa banara.

⁷ Olaña sa kalaho, “Sa qua tinepa na inokoro
si hie: ⁸ Be guana koa sa tataru koasa mua
binanara si mamu olaña sa qua tinepa. Hiva
nia rau, agoi meke se Hamani pude mae koasa
qua inevaña vugo, meke pa totona asa kaqu
tozi vura nia rau gua sapu hiva nia rau.”

*Tavetia Hamani si Keke Sirana pude Va Matea
se Modekae*

⁹ Qetugetu hola se Hamani sipu beto sa hine-
nahena pa inevaña. Ba sipu vura si asa meke
dogoria sa se Modekae pa sasadana sa vetu
banara, si bugoro sisigiti si asa sina lopu ta
pamañae si asa koe Modekae. ¹⁰ Ba tuqe pule
nia se Hamani koasa ginugua asa, meke la kamo
si asa pa nana vetu. Sipu la kamo si asa pa nana
vetu si tioko vagi sa sari na nana baere, meke
sa nana barikaleqe e Zeresi pude somana koasa
binaere hie. ¹¹ Vahesi pule nia Hamani koa ri na
nana baere, sapu na tie tagotagona sisigiti si asa,
soku nana koburu koreo, meke gua tugo sapu ele
ta vizata si asa koasa banara koasa tuturuana
sapu koa ia sa, meke na tie arilaena si asa hola
beto ni sa sari na tie tavetavete tanisa banara.
¹² Meke zama se Hamani, “Meke lopu arini mo,
ba ele ruvata gami Esita sa kalaho si gami kara
banara Zekisi, meke ele la somana nia gami sa
nana inevaña, meke keke inevaña pule si kote la
somania nia gami kara vugo. ¹³ Ba sari doduru
tinirona hire si guana loke gugua koa rau, koa
gua sapu dogoria rau se Modekae pa sasadana sa
nuqunuquruana pa vetu banara.”

¹⁴ Ke mae sa binalabala tanisa nana barikaleqe meke sari na nana baere meke tozia rini si guahe: “Vegua be tavetia goi si keke vasina tana huqihuqi tie? Sa vasina asa si padana manege rua nava* ululuna. Meke vugo mamu tepa ia sa banara pude kaqu tava huqi se Modekae koasa vasina huqihuqiana tie, meke tiqe kote boka qetuqetu si agoi totošo la si goi koasa inešana.” Balabala ia Hamani sa binalabala hie si leana hola, ke va turua sa sa vasina huqihuqiana tie.

6

Sa Banara si Va Lavatia se Modekae

¹ Lopu boka puta doduru rane na boni sa banara, ke tiokia sa sa nana palabatu pa tinavete pude paleke beto mae ni koasa sari doduru kinubekubere tanisa vina balabala puledi sari na tinavete nomadi koasa nana binanara pude ta tiro pule pa kenuna. ² Tiro kamoa tugo rini sa kinubekuberena sa gugwana sa hiniva tadi Bikitana e Teresi, sari karua koimata pa vinaripera sapu kopu nia sa sasadana sa lose tanisa banara sapu hiva va matea ri karua sa banara. Ba se Modekae tu si dogoro gilania sa hiniva tadirini, meke la ta tozi koasa banara, gua.* ³ Meke nanasa guahe sa banara, “Vegua meke kaqu boka vala nia gita sa vina lavata koe Modekae?”

Meke olana sari na nana nabulu, “Loketona si ele ta evana.”

* **5:14** Hiokona rua mita. * **6:2** Est 2:21-22

⁴ Nanasa la sa baṇara koa ri na nabulu, “Kaiqa qua tie tavetavete si korapa koa pa pavasa pa sadana sa vetu baṇara kamahire?”

Pa totošo korapa nanasa sa baṇara si nuquru mae se Hamani koasa pavasa tanisa baṇara pude mae nanasia sa baṇara pude kaqu tava huḡi ruana se Modekae pa vasina huḡihuḡiana pu tava namanama vekona. ⁵ “E Hamani mo si hie, na hiva dogorigo sa, meke vivinei si asa koa agoi.”

Ke zama sa baṇara, “Va nuquru mae ia,” gua si asa.

⁶ Meke sipu mae kamo koasa baṇara se Hamani, si zama sa baṇara koasa, “Koanana keke tie, pa korapa mia gamu sapu hiva ponía vina lavata arau. Na sa si boka tavete poni nía rau koa sa tie hie?”

Balabala ia Hamani sapu asa telena si guni nía sa baṇara sapu guahe, “Esei si hiva nía sa baṇara pude vala nía sa vina lavata? Arau mo si pada,” gua.

⁷⁻⁸ Ke tozi nía Hamani sa baṇara, “Mamu va namanama nía keke poko baṇara pude tanisa tie sapu ta vizata. Sa poko baṇara asa si ele hoke va sagesagea goi baṇara, mamu va hake sagea pa mua hose soti, meke sa toropae baṇara si ta vala koasa batuna sa hose pude bakala sapu na hose tamugoi si asa. ⁹ Vagia keke tie sapu ele ta raṇena meke na koimata pude va pokopokoa sa tie sapu kote tava lavata, va hakea pa hose meke tiḡe turana ene nía pa korapana sa sirana nomana koasa vasileana. Sa koimata arilaena pu turanana sa tie hie, si kaqu velavela nía pa totošo korapa ene pa sirana, sapu gua he: ‘Mamu

dogoria kamahire sapu gua tavetia sa baṇara koasa tie pu hiva va lavatia sa!”

¹⁰ Ke zama sa baṇara koe Hamani, “Ego, tuturei la kamahire, mamu va namanama nia sa poko baṇara meke sa hose, mamu vala nia sa vina lavata koe Modekae, sa tie Ziu. Mamu tavete vala ni koasa sari doduru binalabala gua sapu balabala ia goi. Kote dogoria goi si asa habotu nana pa sasada nuqunuquruana sa vetu baṇara.”

¹¹ Ke vagia Hamani sa poko baṇara, sa hose, meke va sari nia poko baṇara sa se Modekae. Surana pa hose si asa meke turana ene nia sa pa sirana nomana pa vasileana baṇara, meke velavela nia sa koa ri na tie totošo korapa ene, “Mamu dogoria kamahire sapu gua tavetia sa baṇara koasa tie pu hiva va lavatia sa!”

¹² Beto asa si kekere pule la se Modekae meke la kamo koasa sasadana sa vetu baṇara, meke tuturei pule la pa nana vetu soti se Hamani, nobi va paeria sa sa isumatana sina kurekure si asa. ¹³ Meke tozi nia Hamani sa nana barikaleqe meke sari nana baere doduru gua sapu ta evana koasa. Ke zama ia sa nana barikaleqe meke ari nana baere si asa, “Koa gua sapu Modekae sina tie Ziu, sari na mua ninirana si ele podalae tava gore palae koe Modekae. Meke lopu kaqu boka koa mataqara hola nia goi si asa. Hinokara kote va kilasigo sa si goi.” ¹⁴ Meke sipu korapa zama si arini, sari na tie kopu tanisa baṇara, si mae kamo meke hinoqa turana la nia rini se Hamani la pa inevana sapu va namanama nia e Esita.

7

Tava Mate se Hamani

¹ Ke la henahena koe Esita sa baṇara meke se Hamani. ² Meke sipu korapa naponapo vaeni si arini pa vina rua rane, nanasia sa baṇara sa kalaho, “Kalaho Esita, na sa si hiva nia goi? Mu tozi nau gua sapu hiva nia goi, meke kaqu poni nigo rau. Kukuruna sa qua binaṇara ba kote va malumia rau pude vagia goi.”

³ Olaṇa se Esita, sa kalaho, “Qua baṇara, be qetu nau, meke qetu nia goi pude poni au gua sapu tepa ia rau, mamu va malumau pude kaqu toa si arau meke gua tugo sari na qua butubutu tie. ⁴ Ura arau meke sari na qua tinoni si ele ta holuholue pude tava mate beto si gami, be guana ele ta holu si gami pude koana pinausu, si lopu kaqu va vura ia rau sa ginugua hie. Ba tata kamo tugo sa totošo pude kaqu tava mate beto si gami.”

⁵ Meke nanasia Zekisi sa baṇara se Esita sa kalaho, “Esei sa tie sapu lopu matagutu tavetia sa tinavete asa? Pavei koa si asa?”

⁶ Olaṇa se Esita, “Sa mami kana si na tie kaleana sapu se Hamani!” Neneqara na tarazuzu se Hamani pa kenuna sa baṇara meke koasa kalaho. ⁷ Naziri sisigiti meke gasa turu sa baṇara, meke vura koasa lose, meke la pa sada koasa inuma havoro tanisa baṇara. Ele gilania meke va nonoga ia e Hamani gua sapu kote tavetia sa baṇara koasa, ke koa hola si asa meke tepa ia sa sa nana tinoa koe Esita, sa kalaho. ⁸ Sipu korapa kokotuṇu gore kapae koasa habohabotuana te Esita se Hamani, pude tepa ia sa tataru pude ta harupu si asa, si nuquru mae

sa baṇara taluarae pule mae pa inuma havoro. Dogoria sa gua sapu ta evaṇa ke kukili vura sa baṇara, “Kasao! Sa tie hie si hiva tavetia sa kinaleana koasa kalaho pa kenuqu rau, meke gua tugo pa korapana sa qua vetu baṇara?” Sipu lopu ele va hokotia sa baṇara sa nana zinama si mae sari na koimata varipera meke nobi tamunia rini batuna se Hamani.

⁹ Keke ri kasa koimata pa vinaripera, pozana si e Habona, si zama, “Keke vasina huqihuqiana si tavete vekoa e Hamani manege rua ṇava ululuna, pude kaqu vasina kote tava huqi se Modekae, sa tie sapu harupia sa mua tinoa, qua baṇara!”

Ōlaṇa sa baṇara. “Huqia vasina se Hamani!”

¹⁰ Ke tava huqi va mate se Hamani koasa vasina huqihuqiana sapu tavetia telenā pude te Modekae. Meke tiqe ibu sa binugoro tanisa baṇara.

8

Ta Tozi nia rina Tie Ziu pude Lavelave Puleni pa Tinasuna

¹ Koasa rane tugo asa si luara vala beto ni e Zekisi, sa baṇara sari doduru tinagotago te Hamani sa kana tadi na tie Ziu koe Esita, sa kalaho. Vata gilana nia e Esita koasa baṇara sapu se Modekae sina turanana soti, ke podalae pa totoaso asa si tava malumu se Modekae pude nuquru pa kenuna sa baṇara pa nana habotuana baṇara. ² Vagi vura nia sa baṇara sa nana riṇi sapu koa ia sa vina gilagilana sa nana binaṇara na ṇiniraṇira sapu vagi pule nia sa koe Hamani, meke va sage nia sa koe Modekae

pude tavetavete nia. Vala nia niniranira Esita sa kalaho se Modekae pude kopu ni sari doduru tinagotago te Hamani.

³ Beto asa si hoqa to^ono se Esita pa nenena sa banara meke kabo si asa, tepa ia sa koasa banara pude kaqu tava beto sa tinavete kaleana gua sapu tavetia Hamani sa tie pa butubutu banara Aqaqa pa guguadi sari na tie Ziu. ⁴ Huhuku la nia sa banara sa kolu qolo koe Esita, ke turu sage si asa meke zama, ⁵ “Qua banara, be qetu nia goi na tataru nau goi, meke to^ooto koa goi, si mamu kubere pulea goi si keke tinarae hinobena sa tinarae sapu tavetia e Hamani sapu ele tava ene pa doduru popoa. Sa tinavete asa sina tinarae mae gua koe Hamani na tuna e Hamedata pu podo mae koasa butubutu banara Aqaqa koasa guguana sa tina huaradi na vina matedi ri doduru tie Ziu pa mua bina^onara. ⁶ Ura lopu kaqu boka va manoto ni arau sari na tinasuna sapu kote mae no^onovali sari na qua tie, meke sari na tura^onaqu si kote tava mate.”

⁷ Zama la ia Zekisi sa banara, sari Esita, sa kalaho, meke se Modekae sapu na tie Ziu, “Ele ta huqi va mate se Hamani koasa guguana sa tinavete kaleana sapu tavetia Hamani pa guguadi sari na tie Ziu, meke ele poni ni rau sari na tinagotago tanisa koe Esita. ⁸ Ba sa tinarae sapu ta garunu la pa doduru vasina pa pozaqu rau sa banara, sapu koa ia sa vina gilagilana sa qua ri^oni si koa ia tugo sa qua niniranira meke lopu boka ta hobe. Ba agoi kote boka kubere la koari doduru tie Ziu gua sapu hiva tozi lani goi. Boka kuberia goi pa korapana sa pozaqu sapu

koa ia sa vina gilagila sa qua rin̄i meke sa qua niniran̄ira, doduru gua pu hiva nia gamu.”

⁹ Ta evana si hie pa sidara vina neta pa vina rua rane koasa sidara Sivani. Tioki Modekae sari na tie kubekubere tanisa ban̄ara meke tiro vura la nia sa koa rini sapu kote ta kubere koasa leta, pude ta garunu la pa doduru tie Ziu, doduru koimata pa vinaripera, qavuna, meke sari na palabatu pa qinavuna tadi ka keke gogoto hiokona zuapa pinaqaha popoa podalae pa popoa Idia meke kamo pa Itiopia. Sa leta hie si ta kubere pa hopeke dia vinekala soti pa hopeke kinopu qinavuna, meke pa hopeke dia kinubekubere. ¹⁰ Vagi Modekae sari doduru leta hire saripu ta kubere pa pozana Zekisi sa ban̄ara, meke va soto ni sa na vina gilagila tanisa ban̄ara. Sari na leta hire si ta paleke koa rina tie paleke inavoso pu koi pa hose reregedi tanisa ban̄ara.

¹¹ Koari na leta hire si ta kubere sapu tava malumu koasa ban̄ara sari doduru tie Ziu pude madi kopu pule ni pa tinasuna. Be guana keke puku tie pa votiki butubutu si mae raza i sari na tie Ziu, sari dia koburu, babe dia barikaleqe si kaqu varipera hobe sari na tie Ziu meke podekia pude va mate i sari na kana. Kaqu tava mate beto sari na kana hire meke kaqu ta vagi sari na dia tinagotago. ¹² Sa tinarae hie si kaqu podalae ta luli pa korapana sa binan̄ara pa Pesia pa rane sapu ta huhuku kekenu pude tava mate sari na tie Ziu, sa rane asa sina vina manege neta pa Ada sa vina manege rua sidara. ¹³ Kaqu podalae tava gilana pa doduru qinavuna koari hopeke

pinaqaha popoa pude kaqu koa va namanama sari doduru tie Ziu koasa rane ta vizatana. ¹⁴ Pa ginarunu tanisa banara si ta surana koa ri na hose reregedi tanisa banara meke haqala lani rini sa inavoso. Sa tinarae hie si ta tozi vura koari na tie pa nati vasileana pa Susa.

¹⁵ Taluarae se Modekae pa vetu banara pokopoko nia sa sa poko banara, pu koa ia buma na keoro, meke va hakea tugo sa sa toropae banara ta tavetae pa qolo, meke keke poko pepolo arilaena pa avarana. Kukili na irana sari na tie pa sirana pa Susa. ¹⁶ Koa gua koasa vina lavatana e Modekae, si tava manoto na tava lavata, meke koa qetu sari na tie Ziu. ¹⁷ Meke koari doduru vasileana nomadi meke pinaqaha popoa koasa binaara, vasina pu ta tiro vura sa inavoso tanisa banara si koa qetuqetu meke magogoso pa tinavete, meke tavete inevana na gua sari na tie Ziu. Koasa ginugua asa si soku sari na tie si poza pule ni tie Ziu si arini, sina matagutu ni rini sari na tie Ziu.

9

Va Kilasi ri na Tie Ziu sari na Dia Kana

¹ Meke kamo sa vina manege neta rane koasa sidara Ada, sa rane sapu ta mutina koasa inavoso tanisa banara Zekisi pude kaqu tava kilasa sari na tie Ziu koari na dia kana, ba koasa toতোসা asa si va kilasi ri na tie Ziu sari na dia kana meke koa mataqara si arini. ² Pa hopehopeke vasina pu koa sari na tie Ziu si varigara meke koa va namanama beto sari na tie Ziu pude varipera koa rina kana pu hiva mae razai si arini. Ke

matagutu beto sari doduru vasivasileana, meke lopu boka va kilasi rini sari na tie Ziu. ³ Ke sari doduru qavuna na koimata na palabatu pa qinavuna, pa hopeke pinaqapaqaha popoa, si somana toka ni rini sari na tie Ziu, sina matagutu nia rini se Modekae. ⁴ Ta gilana pa doduru vasina sapu se Modekae si ta evanae na koimata nomana pa binaṇara meke korapa noma sage tugo sa nana niniraṇira. ⁵ Ke pa ginugua asa, ari na tie Ziu si boka luli dia hiniva mo gua sapu hiva tavete ni rini sari na dia kana. Seke va mate ni dia vedara rini sari na kana.

⁶ Koasa nati vasileana nomana pa Susa si va matei ri na tie Ziu si ari ka lima gogoto tie. ⁷⁻¹⁰ Koari kasa pu tava mate hire si tava mate turaṇae sari ka manege puta tuna koreo e Hamani, sa tuna e Hamedata, sa kana tadi na tie Ziu sapu gua ari Pasadata, Daponi, Asipata, Porata, Adalia, Aridata, Pamasata, Arisae, Aridai, meke Vaizata. Ba lopu vagi ri na tie Ziu si keketona tadirini pu mate hire.

¹¹ Pa rane tugo asa si ta paleke la sa inavoso koasa baṇara sa guguadi sari na tie pu mate pa Susa. ¹² Ke zama si asa koe Esita, sa kalaho, “Koasa nati popoa pa Susa si ari ka lima gogoto si tava mate, meke gua tugo sari ka manege puta tuna koreo e Hamani. Na sa beka si ele ta evana koa ri na hopeke pinaqaha popoa? Na sa pule si hiva nia goi kamahire? Kote vagia mo goi; kote poni nigo mo rau.”

¹³ Olaṇa se Esita, “Qua baṇara! Va malumi sari na tie Ziu pu koa pa Susa pude gua sapu ele tavetia ri pa rane ninoroi si madi tavetia

tugo vugo. Meke mamu tozi ni si arini pude vagi sari ka manege puta tinidia ri kasa tuna koreo e Hamani pude va sigoti koasa vasina huqihuqiana,” gua. ¹⁴ Meke tozi vura nia sa banara sa inavoso koari na tie pa Susa, pude sari na tinidia ri ka manege puta tuna koreo e Hamani si kaqu tava sigoto pude na vina dodogoro koari na tie. ¹⁵ Pa vina manege made rane pa sidara Ada si varigara sari na tie Ziu, meke va matei ri sari ka neta gogoto tie pa Susa, ba lopu vagi ri na tie Ziu si keke tinitona tadirini.

¹⁶ Pa rane tugo asa sari na tie Ziu pu koa pa hopeke pinaqaha popoa pa binanara si varigara pule meke kopu pule ni tugo koari na dia kana. Ka zuapa navulu lima tina tie pu kanai sari na tie Ziu si tava mate, ba lopu vagi rini sari na tinitona tadirini pu mate. ¹⁷ Ta evana sa ginugua asa koasa vina manege neta rane pa sidara Ada. Pa koivugona sa vina manege made rane si loketona vinari va matei si ta evana, ke tavetia rini si keke inevana meke qetuqetu si arini. ¹⁸ Sari na tie Ziu pa Susa, si va turua si keke rane magogoso koasa rane vina manege lima, sina pa rane vina manege neta meke vina manege made si va matei rini sari na dia kana, ba pa vina manege lima rane si magogoso si arini. ¹⁹ Gua asa ke pa vina manege made rane pa sidara Ada si vizatia ri na tie Ziu pu koa koari na vasivasileana hitekedi, pude sa rane asa sina rane qetuqetu, na rane inevana, meke na rane veko vinariponi pa korapa dia rini.

Sa Inevana Qetuqetu sapu Ta Pozae Purimi

²⁰ Kubere gore ni Modekae sari doduru gin-
ugua sapu ta evaṇa, meke va garunu taloa ni
sa sari doduru leta koa ri doduru tie Ziu pu koa
tatadi na koa va seudi koasa binaṇara pa Pesia.

²¹ Tozi ni Modekae sa rane vina manege made
meke sa rane vina manege lima pa sidara Ada
si kaqu ta kopue pude na rane tanisa inevaṇa
variva qetu pa hopeke vuaheni. ²² Koari karua
rane arini si tava kilasa sari na kana tadi na tie
Ziu. Sa sidara asa sina sidara sapu hola taloa
sa tinasuna nomana tadirini meke vagia rini sa
qinetuqetu. Koasa rane hie pa hopeke vuaheni
si kaqu na rane sapu ta tavete sa inevaṇa,
sa vinarigara qetuqetu, varihobei vinariponi pa
vari korapadi arini meke koa ri na tie habahuala.

²³ Ke lulia ri na tie Ziu sa tinarae gua sapu va
turua Modekae, ke sa rane qetuqetu hie si ta
tavete pa doduru vuaheni.

²⁴ Hamani tuna koreo e Hamedata pa butubutu
baṇara te Aqaqa sapu na kana tadi na tie Ziu
si tavetia sa sa mudumudukeda pude vizatia sa
rane pude tava mate sari na tie Ziu, sapu ta pozae
“Purimi”, sa ginuana si pude mudumudukeda,
meke lopu kaqu keke tie Ziu si koa hola.* ²⁵ Ba
la se Esita koasa baṇara, meke va garunia sa
baṇara si keke tinarae pude kaqu va kekere pule
la nia koe Hamani sa tina sigiti asa, gua sapu hiva
tavetia sa pude va matei sari doduru tie Ziu, ke
ta huqi va mate sari ka manege puta tuna koreo
pa vasina huqihuqiana. ²⁶ Gua asa ke ta pozae
“Purimi” sa rane vina balabalana asa. Meke koa
gua koasa gugua sa leta te Modekae meke gua

* **9:24** Est 3:7

sapu ta evaṇa pa totoṣo asa koa rini, ²⁷ si va turua ri na tie Ziu sa tinarae asa, pude tadi na dia butubutu meke tadi na tie pu hiva lulia sa vinahesi tadirini. Sa rane asa si kaqu na rane vina balabalana pa hopeke vuaheni, meke lulia rini koa gua sapu kubere goreni e Modekae koa rini. ²⁸ Tava ego si asa sapu doduru tatamana Ziu koa ri na sinage na sage pa doduru vasina, si kaqu kopu nia sa totoṣo meke balabala ia sa rane Purimi sa rane inevaṇa doduru totoṣo.

²⁹ Sa kalaho, se Esita, tuna vineki e Abihaili si va egoa sa sapu tavetia e Modekae, ke kuberia sa si keke leta vina rua pa guguana Purimi. Meke vekoa sa pa korapana sa leta sa nana nīniranira guguana sa inevaṇa gua sapu kuberia e Modekae. ³⁰ Sa leta hie si ta garunu la koa ri doduru tie Ziu pu koa koari ka keke gogoto hiokona zuapa pinaqaha popoa pa binaṇara Pesia. Meke garunia tugo rini pa korapana sa leta sa binule meke sa minana pude koa valeana.

³¹ Tozi va bakala ni sa pude kaqu ta balabala sari karua rane hire koa ri na sinage na sage koasa guguadi sari rane vina balabalana saripu ta pozae Purimi. Pana totoṣo kamo sari na rane si kaqu madi pa ginani sari na tie, kabo si arini koari na rane sara, gua sapu ta garunu koarini koe Modekae meke Esita, sa kalaho. ³² Tinarae te Esita, sa kalaho, si va egoi sari na tinaraena sa rane inevaṇa sapu ta kubere gore koasa pepa viqusuna.

10

Sa Vina Lavatana e Zekisi meke Modekae

¹ Tavetia e Zekisi sa baṇara si keke tinabara takisi pa doduruna sa naṇa binaṇara kamo tu koari na raratana pa popoa seu gua. ² Doduru nana tinavete arilaedi pu vata dogoro nia sa nana ṇiniraṇira sapu taveti sa, meke sari na vivinei gugua meke poni nia tuturuana sa se Modekae si ele ta kubere gore beto koari na buka vivinei tadi na baṇara pa Pesia meke pa Media. ³ Modekae sa tie Ziu si na tie vina rua pa binaṇara tanisa baṇara. Ta pamaṇaena si asa meke na ṇati hiniva tugo koari na tie Ziu. Tavetavete poni sa sari na nana tie soti pa tinavete leadi, pa kinopudi rini.

Buka Hope
The Holy Bible in the Roviana language of the
Solomon Islands
Buk Baibel long langguis Roviana long Solomon
Islands

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Roviana

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

2a5324ac-61e8-5e5b-b226-f3d15850d7c5